

DA SE NE ZABORAVI

4. AVGUST 1995

SRPSKA KRAJINA

04. avgusta 2001. godine, sa početkom
u 11 sati, održaće se

P A R A S T O S

svim poginulim Krajišnicima
u ratu 1990 - 1995. godine

u hramovima Sv. Marka u Beogradu
i Sv. Trojice u Banja Luci

2001. 6 GODINA POSLIJE

IZDAVAČ: VERITAS

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Savo Štrbac

ZAMJENIK GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA: Radivoj Nikolić

SARADNICI: Biljana Trkulja, Danijel Milanković i Milorad Pribičević

ADRESA: Beograd, ul. Dečanska (M.Pijade) 8/4

TEL/FAKS: 011/3236-486

E-Mail: veritas@yubc.net

WEB: www.veritas.org.yu

DA SE NE ZABORAVI

ŠEST GODINA POSLIJE

Četvrtog avgusta 1995. godine hrvatske oružane snage, uz odobrenje i podršku NATO (američki generali su obučili i naoružali hrvatsku vojsku uprkos embarga na uvoz oružja na područje bivše Jugoslavije), u sadejstvu sa snagama Hrvatskog vijeća odbrane (HVO) i Armije BiH, izvršile su agresiju na Srpsku oblast Krajina (sjeverna Dalmacija, Lika, Korčula i Banija), u sastavu Republike Srpske Krajine.

Agresija je izvršena uprkos činjenicama da je ova oblast bila pod zaštitom UN-a (sektori Jug i Sjever) i da su delegacije RSK, dan prije u Ženevi na sastanku sa hrvatskom delegacijom, pred predstavnicima UN-a (Stoltenberg) i u Beogradu pred predstavnikom SAD (P.W. Galbraith), kao vodećom članicom NATO-a, prihvatile prijedlog međunarodne zajednice za mirnu reintegraciju u Hrvatsku i zauzvrat dobile čvrste garancije da napada neće biti. Tako su Hrvati i ovoga puta, kao i tri mjeseca ranije prilikom agresije na Zapadnu Slavoniju, za agresiju iskoristili pregovore i povjerenje krajiških Srba u međunarodnu zajednicu.

Protiv krajiških Srba (oko 220.000 žitelja sa oko 30.000 vojnika) krenulo je 200.000 vojnika iz Hrvatske i HVO-a. Ako se tome dodaju muslimanske i NATO snage (pred sam početak agresije avijacija NATO bombardovala je i onesposobila radarske i raketne sisteme Srpske vojske Krajine), agresora je bilo više nego stanovnika u Krajini, a omjer vojnika bio je najmanje 7:1 u korist agresora.

I dok je cijela Krajina bila izložena dotad neviđenoj artiljerijskoj vatri (samo je na Knin, u roku od 24 sata, prema podacima UNCRO-a, bačeno preko 2.500 raznih granata), i dok su hrvatski vojnici ubijali i spaljivali sve što je srpsko, Vrhovni komadant hrvatske vojske i Predsjednik Hrvatske Franjo Tuđman, preko radija i TV-a, "u ime demokratske vlasti Hrvatske" pozivao je Srbe "da ostanu kod svojih kuća i bez

bojzani za svoj život i svoju imovinu, dočekaju hrvatsku vlast".

Za nekoliko dana neravnopravne borbe slomljen je otpor Srpske vojske Krajine (SVK). Narod zapadne Krajine, poučen "istorijskim iskustvom", kreće u dotad najveću srpsku "seobu" (preko 200.000 ljudi), na istok braći po vjeri i naciji.

Hrvatski vojnici (a za njima nisu zaostajali ni muslimanski) nad Srbima sa kojima su došli u kontakt, upotrebljavali su već toliko puta isprobane metode likvidacija (klanja, spaljivanja, metak u potiljak, bacanje u jame...) ali i neke nove metode (zamrzavanje i spaljivanje hemikalijama).

I kad je prestao svaki otpor SVK, agresor je ubijao ljude u izbjegličkim kolonama i do Une i preko Une duboko u teritoriju Republike Srpske. Na putevima kojima su se kretale krajiške izbjegličke kolone ostajali su leševi ubijenih artiljerijskim granatama, avionskim bombama, snajperskim hicima, noževima...

Na evidenciji Veritasa nalaze se imena 1.947 poginulih i nestalih Srba iz ove akcije i poslije, od čega 1.173 civila, a među njima 508 žena i 12 djece. Oko 1.500 pripadnika SVK preživjelo je zarobljavanje, od kojih se 20-ak još nalazi u hrvatskim zatvorima, optuženih ili osuđenih za djela ratnog zločina. Oko 3.200 starih i nemoćnih, koji nisu htjeli ili nisu mogli napustiti ognjišta, na silu su internirani u logore za civile. Krajina je opustošena, opljačkana pa porušena i zapaljena. (Vojni posmatrač UN-a u oktobru 1995. godine, evidentirali su samo u sektoru Jug 22.000 porušenih objekata). Nisu bili pošteđeni ni crkveni, kulturni, istorijski srpski, kao ni antifašistički, spomenici. U oktobru 1995. godine prema popisu MKCK, u zapadnoj Krajini "vegetiralo" je 8.444 lica, uglavnom starih i nemoćnih, od kojih oko 2 hiljade ne-Srba.

Iako je bilo očigledno da je hrvatska vlast preduzela ovu agresiju zbog optiranja teritorije

bez srpske većine koja je na njemu živjela, Savjet bezbjednosti, osim "snažne osude hrvatske vojne ofanzive velikih razmjera" (R 1009/95), nije donio, ni ovoga puta, bilo kakve kaznene mjere protiv agresora.

Predsjednik RH Franjo Tuđman je mogao da, bez bojazni od bilo kakvih posljedica, već 06. avgusta na kninskoj tvrđavi, u pobjedničkom zanosu, uzvikuje da su "Srbi dobrovoljno napustili Krajinu" (samoprognali se!) i da u hrvatskom Saboru 15. januara 1996. godine konstatuje "uspješnim izvođenjem akcije Oluja za svagda je riješen glavni unutrašnji problem hrvatske države".

Apsurd je doveden do kraja tužbom Hrvatske upućenoj Međunarodnom sudu pravde u Hagu (ICJ) protiv SR Jugoslavije "za genocid nad Srbima iz Krajine jer je prije početka Oluje zapovjedila i prisilila srpsko pučanstvo koje živi na području Knina na evakuaciju, etnički čisteći to područje po drugi put".

A gdje smo mi krajiški Srbi šest godina poslije?

I dalje smo prognanici beskućnici, apatridi i iseljenici, opterećeni epitetima agresora i ratnih zločinaca. Nadležni organi u RH podnijeli su prijave protiv 4.637 lica, uglavnom srpske nacionalnosti, za djela ratnog zločina, od kojih je, do marta ove godine, bilo optuženo 1.522, a osuđeno 758 lica. Trenutno se sa ove liste u hrvatskim zatvorima nalazi oko 115 lica, dok se protiv ostalih, zbog nedostupnosti, postupak vodi u odsutnosti, koja je Interpol, na zahtjev IP Zagreb, počeo sukcesivno stavljati na svoje potjernice.

Ipak, nakon šest godina intenzivne istrage protiv hrvatskih generala za zločine počinjene nad Srbima u ovoj agresiji, poznatoj pod kodnim nazivom "Oluja", konačno je Glavna tužiteljica Haškog suda (ICTY) Carla del Ponte potpisala prvu optužnicu, sa kojom su obuhvaćeni zločini na području UNPA sektora Jug.

DA SE NE ZABORAVI

Za sada je optužen samo komandant akcije na taj sektor ANTE GOTOVINA, penzionisani general HV-a, a posmrtno i tadašnji predsjednik Hrvatske države i Vrhovni komandant HV FRANJO TUĐMAN. Ostavljen je i prostor za nove optuženike, čija imena će, vjerujemo, uskoro, uz dvojicu gore pomenutih, biti dopisana.

Ova optužnica, uz onu za zločine počinjene u Medačkom džepu septembra 1993. godine, je kakva takva utjeha za sve patnje krajiških Srba. Nadamo se da je to samo početak ispravljanja velike nepravde učinjene krajiškim Srbima i od strane hrvatske države i od strane međunarodne zajednice.

Nakon objavljivanja pomenu- tih optužnica, točak istorije kreće u drugom smjeru. Iako smo i dalje prognanici, beskućnici, apatridi i iseljenici, od sada više nismo agresori u državi u kojoj smo bili konstitutivan narod, a naša država i naša vojska više nisu takozvane. Međunarodna zajednica nam je, preko Haškog suda, konačno priznala da smo imali i svoju državu i svoju vojsku, da smo bili pod zaštitom UN-a i da se nismo "samoprognali", već da smo silom protjerani pri čemu su progonitelji počinili zločine protiv čovječnosti i kršenje zakona i običaja ratovanja, što u konačnici rezultira genocidom.

Optužnice su "odškrinule vra-

ta" vraćanju i ostvarivanju naših prirodnih i stečenih prava na području Hrvatske i bivše RSK. Dojučerašnje želje da se dostojanstveno vratimo u zavičaj, na svoja imanja i u svoje stanove, da sakupimo kosti mrtvih rođaka i da ih sahranimo po našim pravoslavnim običajima, polako ali sigurno postaju realnost.

Šest godina poslije, krajiški Srbi su na pola puta između neba i zavičaja.

U Beogradu, 03.08.2001. godine

Veritasovo saopštenje povodom godišnjice stradanja Srba u agresiji hrvatske vojske na srpsku Krajinu u avgustu 1995. godine

NACRT SPORAZUMA KOJI JE MEĐUNARODNA ZAJEDNICA PONUDILA DELEGACIJAMA RH I RSK U ŽENEVI, 03. avgusta 1995. godine

Na osnovu dolje potpisanog dogovora, delegacije hrvatske Vlade i srpskih vlasti iz Knina odlučile su da zaustave vojne akcije usmjerene jednih prema drugima u 12 časova u podne u petak 4. avgusta 1995. One su se dogovorile o sljedećem:

1. Dionica naftovoda navedena u Ekonomskom sporazumu od 2. decembra 1994. godine biće ponovno otvorena pod superkontrolom UN u ponedjeljak 7. avgusta 1995. godine uz obezbjeđenje da neće biti tehničkih ometanja da bi se naftovod opet zatvorio. Sastanak će se održati na Plesu u utorak 8. avgusta da se odrede količine kao i ostali modaliteti za snabdjevanje gorivom i ostalim naftnim proizvodima iz Siska za Petrinju.

2. Sastanak će se održati u srijedu, 9. avgusta u Kninu da se definišu modaliteti i vrijeme

za otvaranje željezničke pruge između Zagreba i Splita preko Knina.

3. Pregovori u vezi završenog političkog sporazuma u vezi sa statusom Krajine vodiće se na bazi plana Z-4. Prvi

4. Pristup podjeli humanitarne pomoći Bihaćkom džepu biće dozvoljen bez ometanja.

5. Neće biti ometanja graničnog prelaza prema Bihaću, otvaranje vatre i vazdušnih aktivnosti u smislu kršenja međunarodnog prava.

6. Naredni koraci koji će biti uzeti da implementiraju mandat baziraće se na Rezoluciji 981 Savjeta bezbjednosti UN.

7. U svijetlu gore navedenog sporazuma i odluke na bazi zaustavljanja svih vojnih aktivnosti usmjerenih jednih prema drugima, potpisnici su saglasni da se sastanak visokih vojnih komandanata održi na Turnju u subotu, 5. avgusta 1995. godine pod pokroviteljstvom generala Žanvijeja u cilju

konsolidacije prekida neprijateljstava i buduće stabilizacije vojne situacije.

IZJAVA ČLANA KRAJIŠKE DELEGACIJE ILIJE PRIJIĆA

KRAJINA PRIHVATILA, HRVATSKA ODBILA SPORAZUM

"Knin, 3. avgusta 1995. - Na današnjim pregovorima delegacije Krajine i Hrvatske u Ženevi hrvatska strana odbila je tekst sporazuma koji su ponudili međunarodni posrednici.

Kako je za Radio-Knin izjavio član krajiške delegacije ILIJA PRIJIĆ, predlozi koje su ponudili međunarodni posrednici, nisu u suprotnosti sa interesima Republike Srpske Krajine. Tako je Krajina prihvatila razgovore o otvaranju naftovoda, a uskoro i o drugim pitanjima iz oblasti ekonomskih odnosa.

U nacrtu sporazuma predviđen je nesmetan prolaz humanitarnim konvojima, razmeštanje snaga UN na granice RSK, što bi se regulisalo kroz potpisivanje sporazuma o prekidu vatre, rekao je Prijić.

Međutim, ocenio je član delegacije RSK 'hrvatska strana nastupila je ultimativno, postavljajući uslove neprihvatljive za Krajinu, insistiranjem samo na pitanju tzv. mirne reintegracije'."

"Tanjug"

sastanak održaće se na Plesu u četvrtak, 10. avgusta 1995. a drugi u Kninu u četvrtak, 17. avgusta 1995.

DA SE NE ZABORAVI

MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU

PREDMET BR. IT-01-45-I

TUŽITELJ MEĐUNARODNOG SUDA PROTIV ANTE GOTOVINE

OPTUŽNICA

Tužitelj Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, u skladu sa svojim ovlastima iz članka 18 Statuta Međunarodnog suda, optužuje:

ANTU GOTOVINU

za **ZLOČINE PROTIV ČOVJEČNOSTI I KRŠENJA ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA**, kako se navodi dalje u tekstu:

OPTUŽENI

Ante GOTOVINA

1. **Ante GOTOVINA**, rođen je 12. listopada 1955. na otoku Pašmanu u općini Zadar u Republici Hrvatskoj u tadašnjoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

2. **Ante GOTOVINA** je profesionalni vojnik i bivši pripadnik francuske Legije stranaca. Po povratku u Hrvatsku 1990. imenovan je zapovjednikom 1. gardijske brigade. Od veljače do travnja 1992. bio je zamjenik zapovjednika posebne jedinice Glavnog stožera Hrvatske vojske (u daljnjem tekstu: HV), a od travnja do listopada 1992. bio je raspoređen u Hrvatsko vijeće obrane (u daljnjem tekstu: HVO).

3. Dana 9. listopada 1992., **Ante GOTOVINA**, koji je tada imao čin brigadira, imenovan je zapovjednikom Zbornog područja Split i na tom je mjestu ostao do ožujka 1996. Zborno područje Split je bilo dio regije Krajina, a obuhvaćalo je općine Benkovac, Donji Lapac, Drniš, Gračac, Knin, Korenica, Obrovac, Šibenik, Sinj i Zadar. Zborno područje Split nalazilo se u nekadašnjem Području pod zaštitom UN-a (UNPA) Sektor jug. Do studenog 1994. promaknut je u čin general-bojnika. Dana 4. ili 5. kolovoza 1995., promaknut je u čin general-pukovnika.

4. Dana 4. kolovoza 1995. Hrvatska je pokrenula vojnu ofenzivu pod nazivom "Oluja" s ciljem ponovnog zauzimanja regije Krajina. Premda je hrvatska Vlada 7. kolovoza 1995. objavila da je operacija uspješno privedena kraju, pojedini aspekti operacije nastavili su se do otprilike 15. studenog 1995. **Ante GOTOVINA** je bio glavni operativni zapovjednik onog dijela operacije "Oluja" koji se odvijao u UNPA Sektoru jug. U tom svojstvu i u svojstvu zapovjednika Zbornog područja Split, **Ante GOTOVINA** vršio je zapovijedanje i kontrolu *de iure* i *de facto* nad svim hrvatskim snagama između 4. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995. (u ovoj optužnici pojam "hrvatske snage" obuhvaća HV, Hrvatsko ratno zrakoplovstvo (HRZ), specijalnu policiju i vojnu policiju Republike Hrvatske, što su snage koje su sudjelovale u operaciji "Oluja" u UNPA Sektoru jug.).

5. Nakon zauzimanja Knina, glavnog grada regije Krajina, **Ante GOTOVINA** uspostavio je svoj stožer u tom gradu.

6. Dana 12. ožujka 1996., predsjednik Hrvatske Franjo Tuđman imenovao je **Antu GOTOVINU** glavnim inspektorom Inspektorata HV. Dana 29. rujna 2000. otpušten je iz oružanih snaga odlukom

Predsjednika Republike Hrvatske Stipe Mesića.

INDIVIDUALNA KRIVIČNA ODGOVORNOST

7. **Ante GOTOVINA** je bio glavni zapovjednik ofenzive "Oluja" u UNPA Sektoru jug i zapovjednik Zbornog područja Split tokom čitavog razdoblja na koje se odnosi ova optužnica. U tom svojstvu, on je bio u cijelosti odgovoran za, te je vršio zapovijedanje i kontrolu nad, hrvatskim snagama koje su sudjelovale u toj operaciji. U njegove dužnosti ubrajalo se postavljanje i smjenjivanje zapovjednika, razmještanje snaga i topništva pod njegovim zapovjedništvom i izdavanje zapovijedi tim snagama. **Ante GOTOVINA** također je imao dužnost da uspostavi i osigura javni red i sigurnost.

8. **Ante GOTOVINA** je zapovijedanje i kontrolu u vojnim stvarima vršio, između ostalog, organiziranjem hrvatskih snaga raspoređenih u Sektoru jug nekadašnjeg Područja pod zaštitom Ujedinjenih naroda za vrijeme ofenzive "Oluja", postavljanjem i smjenjivanjem zapovjednika, razmještanjem snaga koje su bile pod njegovim zapovjedništvom, izdavanjem zapovijedi tim snagama, kao i time što je pregovarao i prisustvovao sastancima s predstavnicima međunarodne zajednice, uključujući i osoblje Ujedinjenih naroda.

9. U svo vrijeme na koje se odnosi ova optužnica, bilo je razloga da **Ante GOTOVINA**, kao zapovjednik, zna da podređeni pod njegovom kontrolom čine teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Osim toga, njega su o takvim djelima obavještavali predstavnici međunarodnih organizacija. Temeljem svojega položaja i vlasti, *de iure* i *de facto*, **Ante GOTOVINA** imao je moć, vlast i odgovornost da spriječi ili kazni teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava koja su počinile hrvatske snage za vrijeme i nakon ofenzive "Oluja". **Ante GOTOVINA** je propustio poduzeti nužne i razumne mjere da spriječi takva teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava ili da kazni njihove počinitelje.

OPĆI NAVODI

10. U svo vrijeme na koje se odnosi ova optužnica, u regiji Krajina u Republici Hrvatskoj, a na teritoriju bivše Jugoslavije, postojalo je stanje oružanog sukoba.

11. U svo vrijeme na koje se odnosi ova optužnica, optuženi **Ante GOTOVINA** bio je dužan pridržavati se zakona i običaja koji reguliraju vođenje rata, uključujući zajednički članak 3 Ženevskih konvencija iz 1949.

DA SE NE ZABORAVI

12. Djela odnosno propusti koji se terete, a koji predstavljaju zločine protiv čovječnosti, kažnjive po članku 5 Statuta Međunarodnog suda, bili su dio rasprostranjenog i sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva.

13. Između 17. srpnja 1995. i 15. studenog 1995., **Ante GOTOVINA** je, djelujući sam i/ili u dogovoru s drugima, uključujući predsjednika **Franju Tuđmana**, planirao, poticao, nalagao, počinjao ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje krivičnih djela koja se terete u nastavku, za vrijeme i nakon ofenzive "Oluja." **Ante GOTOVINA** je, po članku 7(1) Statuta Međunarodnog suda, individualno odgovoran za krivična djela za koja se tereti u ovoj optužnici. Individualna krivična odgovornost uključuje planiranje, poticanje, nalaganje, počinjenje te pomaganje i podržavanje, na drugi način, pri planiranju, pripremi ili izvršenju bilo kojeg od krivičnih djela navedenih u člancima 2 do 5 Statuta.

14. **Ante GOTOVINA** je, dok je bio na položaju na kojem je vršio vlast nadređenog kako je navedeno u prethodnim paragrafima, također ili alternativno, krivično odgovoran kao zapovjednik za djela svojih podređenih sukladno odredbama članka 7(3) Statuta Međunarodnog suda prema kojemu je nadređeni odgovoran za djela svojih podređenih ako je znao ili je bilo razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju počinuti takva djela ili su ih već počinili, a nadređeni je propustio poduzeti nužne i razumne mjere da spriječi takva djela ili kazni njihove počinitelje.

15. Opći navodi sadržani u paragrafima 10 do 14 ponovno su navedeni i inkorporirani u svaku točku optužnice na koju se odnose, kako slijedi.

OPTUŽBE

TOČKA 1

(PROGONI)

16. Između 4. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., veliki broj krajinskih Srba prebjegao je ili je bio prisiljen prebjeći u Bosnu i Hercegovinu i Srbiju. Neki od njih, koji nisu prebjegli zbog bolesti, nemoci ili starosti, bili su sustavno šikanirani i/ili protupravno lišeni života. Imovina krajinskih Srba je pljačkana. **Ante GOTOVINA** je, djelujući sam i/ili u dogovoru s drugima, uključujući predsjednika **Franju Tuđmana**, planirao, poticao, nalagao, počinjao ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje progona srpskog stanovništva u Krajini.

Krivično djelo progona počinjeno je na sljedeći način:

Lišavanje života

17. Između 4. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., hrvatske snage počinile su brojna kršenja međunarodnog humanitarnog prava, uključujući protupravno lišavanje života najmanje 150 kraji-

nskih Srba i nestanak više stotina drugih. U prvom dodatku priloženom uz ovu optužnicu nabrojani su neki konkretni primjeri takvog protupravnog lišavanja života.

Pljačkanje javne ili privatne imovine

18. Između 4. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., hrvatske snage pljačkale su javnu ili privatnu imovinu, uključujući kuće, gospodarske zgrade, staje i stoku krajinskih Srba. U drugom dodatku priloženom uz ovu optužnicu nabrojani su neki konkretni primjeri takve pljačke javne ili privatne imovine.

Uništavanje imovine

19. Između 4. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., hrvatske snage su palile i na drugi način bezobzirno uništavale sela, kuće, gospodarske zgrade, staje i stoku krajinskih Srba, kako onih koji su pobjegli, tako i onih koji su ostali. U drugom dodatku koji je priložen uz ovu optužnicu nabrojani su konkretni primjeri takvog uništavanja.

Deportacija/prisilno raseljavanje

20. Između 4. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., oni koji su ostali u svojim kućama ili se onamo vratili u tjednima nakon ofenzive bili su na kraju prisiljeni napustiti to područje zbog kontinuiranog ubijanja, paleža, pljačke, šikaniranja, terora i fizičke prijetnje osobama i imovini od strane hrvatskih snaga. Kumulativni učinak tih protupravnih radnji bila je deportacija i/ili raseljavanje krajinskih Srba širokih razmjera u Bosnu i Hercegovinu i Srbiju. Procjenjuje se da je riječ o 150.000 - 200.000 ljudi.

Druga nehumana djela

21. Između 4. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., krajinski Srbi su bili također izloženi nečovječnom postupanju, stalnom ponižavanju i degradiranju od strane hrvatskih snaga.

22. Progoni krajinskih Srba bili su tako širokih razmjera da je srpsko stanovništvo u općinama Benkovac, Donji Lapac, Drniš, Gračac, Knin, Korenica, Obrovac, Šibenik, Sinj i Zadar drastično smanjeno.

23. Alternativno, **Ante GOTOVINA** je znao, ili je bilo razloga da zna, da hrvatske snage pod njegovim zapovjedništvom, vodstvom i/ili kontrolom, odnosno snage koje su mu bile podređene, čine djela opisana u paragrafima 17 do 22, ili su ih već počinile, kao što su ga obavijestili predstavnici međunarodne zajednice. **Ante GOTOVINA** je propustio poduzeti nužne i razumne mjere da spriječi počinjenje takvih djela ili kazni njihove počinitelje.

Tim djelima i propustima **Ante GOTOVINA** je počinio:

Točka 1: ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI, odnosno progon na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, kažnjiv prema članku 5(h) u vezi s člancima 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

DA SE NE ZABORAVI

TOČKE 2 I 3 (UBOJSTVO)

24. Između 4. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., hrvatske snage su protupravno lišile života najmanje 150 krajinskih Srba, strijeljanjem, spaljivanjem i probadanjem. U prvom dodatku priloženom uz ovu optužnicu nabrojani su konkretni primjeri takvog protupravnog lišavanja života.

25. Između 4. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., **Ante GOTOVINA** je znao, ili je bilo razloga da zna, da hrvatske snage pod njegovim zapovjedništvom, vodstvom i/ili kontrolom, odnosno snage koje su mu bile podređene, čine djela opisana u paragrafu 24, ili su ih već počinile, kao što su ga obavijestili predstavnici međunarodne zajednice. **Ante GOTOVINA** je propustio poduzeti nužne i razumne mjere da spriječi počinjenje takvih djela ili kazni njihove počinitelje.

Tim djelima i propustima, **Ante GOTOVINA** je počinio:

Točka 2: ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI, odnosno ubojstvo, kažnjiv po članku 5(a) u vezi s člankom 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

Točka 3: KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA, odnosno ubojstvo, priznato zajedničkim člankom 3(1)(a) Ženevskih konvencija iz 1949., kažnjivo po članku 3 u vezi s člankom 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TOČKA 4 (PLJAČKANJE IMOVINE)

26. Između 5. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., hrvatske snage su prisilno uklonile imovinu, uključujući stoku, iz kuća, gospodarskih zgrada i staja krajinskih Srba, kako onih koji su pobjegli, tako i onih koji su ostali. **Ante GOTOVINA** je, djelujući sam i/ili u dogovoru s drugima, planirao, poticao, nalagao, počinjao ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje tih djela pljačkanja javne ili privatne imovine. U drugom dodatku koji je priložen uz ovu optužnicu nabrojani su konkretni primjeri takve pljačke javne ili privatne imovine.

27. Alternativno, **Ante GOTOVINA** je znao, ili je bilo razloga da zna, da hrvatske snage pod njegovim zapovjedništvom, vodstvom i/ili kontrolom, odnosno snage koje su mu bile podređene, čine djela opisana u paragrafu 26, ili su ih već počinile, kao što su ga obavijestili predstavnici međunarodne zajednice. **Ante GOTOVINA** je propustio poduzeti nužne i razumne mjere da spriječi počinjenje takvih djela ili kazni njihove počinitelje.

Tim djelima i propustima, **Ante GOTOVINA** je počinio:

Točka 4: KRŠENJE ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA, odnosno pljačkanje javne ili privatne imovine, kažnjivo po članku 3(e) u vezi s člancima 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TOČKA 5

(BEZOBZIRNO RAZARANJE GRADOVA, NASELJA ILI SELA)

28. Između 5. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., hrvatske snage su palile i bezobzirno razarale sela, kuće, gospodarske zgrade, staje i stoku krajinskih Srba, kako onih koji su pobjegli, tako i onih koji su ostali. **Ante GOTOVINA** je, djelujući sam i/ili u dogovoru s drugima, planirao, poticao, nalagao, počinjao ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje tih djela bezobzirnog razaranja gradova, naselja ili sela. U drugom dodatku koji je priložen uz ovu optužnicu nabrojani su konkretni primjeri takvog bezobzirnog razaranja.

29. Alternativno, **Ante GOTOVINA** je znao, ili je bilo razloga da zna, da hrvatske snage pod njegovim zapovjedništvom, vodstvom i/ili kontrolom, odnosno snage koje su mu bile podređene, čine djela opisana u paragrafu 28, ili su ih već počinile, kao što su ga obavijestili predstavnici međunarodne zajednice. **Ante GOTOVINA** je propustio poduzeti nužne i razumne mjere da spriječi počinjenje takvih djela ili kazni njihove počinitelje.

Tim djelima i propustima, **Ante GOTOVINA** je počinio:

Točka 5: KRŠENJE ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA, odnosno bezobzirno razaranje gradova, naselja i sela, kažnjivo po članku 3(b) u vezi s člancima 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TOČKE 6 I 7

(DEPORTACIJA I PRISILNO RASELJAVANJE)

30. Između 5. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., hrvatske snage su počinile brojna djela ubojstva, paleža, pljačke, šikaniranja, terora i fizičke prijetnje osobama i imovini. Tim djelima, hrvatske snage su zastrašivale krajinske Srbe i natjerale ih da ostave svoja sela, zaseoke i kuće. **Ante GOTOVINA** je, djelujući sam i/ili u dogovoru s drugima, uključujući predsjednika Franju Tuđmana, planirao, poticao, nalagao, počinjao ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje deportacije i prisilnog raseljavanja srpskog stanovništva Krajine.

31. Činjenje tih zločina nastavljeno je u širokim razmjerima još barem tri mjeseca nakon što su hrvatske vlasti osigurale to područje, a zločini su uključivali protupravno lišavanje života krajinskih Srba koji nisu pobjegli; spaljivanje i uništavanje srpskih sela i imovine, uključujući kuće, gospodarske zgrade, staje i stoku, te pljačku njihove imovine. Kumulativni učinak tih radnji hrvatskih snaga bilo je raseljavanje krajinskih Srba širokih razmjera u Bosnu i Hercegovinu i Srbiju. Procjenjuje se da je riječ o 150.000 do 200.000 ljudi.

32. Prisilno raseljavanje krajinskih Srba drastično je smanjilo broj civilnog srpskog stanovništva u općinama Benkovac, Donji Lapac, Drniš,

DA SE NE ZABORAVI

Gračac, Knin, Korenica, Obrovac, Šibenik, Sinj i Zadar. Uvedene su i mjere kojima je cilj bio osigurati da se izbjegli ne mogu ili ne požele vratiti.

33. Alternativno, **Ante GOTOVINA** je znao, ili je bilo razloga da zna, da hrvatske snage pod njegovim zapovjedništvom, vodstvom i/ili kontrolom, odnosno snage koje su mu bile podređene, čine djela opisana u paragrafima 30 do 32, ili su ih već počinile, kao što su ga obavijestili predstavnici međunarodne zajednice. **Ante GOTOVINA** je propustio poduzeti nužne i razumne mjere da spriječi počinjenje takvih djela ili kazni njihove počinitelje.

Tim djelima i propustima, **Ante GOTOVINA** je počinio:

Točka 6: ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI, odnosno deportacija, kažnjiv po članku 5(d) u vezi s člancima 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

Točka 7: ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI, odnosno druga nehumana djela (prisilno rase-ljavanje), kažnjiv po članku 5(i) u vezi s člancima 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TOČKA 8

(DRUGA NEHUMANA DJELA)

34. Između 5. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., hrvatske snage izložile su krajinske Srbe nečovječnom postupanju, ponižavanju i degradiranju premlaćivanjem i fizičkim napadima.

35. Između 5. kolovoza 1995. i 15. studenog 1995., **Ante GOTOVINA** je znao, ili je bilo razloga da zna, da hrvatske snage pod njegovim zapovjedništvom, vodstvom i/ili kontrolom, odnosno snage koje su mu bile podređene, čine djela opisana u paragrafu 34, ili su ih već počinile, kao što su ga obavijestili predstavnici međunarodne zajednice. **Ante GOTOVINA** je propustio poduzeti nužne i razumne mjere da spriječi počinjenje takvih djela ili kazni njihove počinitelje.

Točka 8: ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI, odnosno druga nehumana djela, kažnjiv po članku 5(i) u vezi s člankom 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

DOPUNSKE ČINJENICE

36. Hrvatska je proglasila nezavisnost 25. lipnja 1991., kad je već bio izbio oružani sukob između hrvatskih Srba i hrvatskih snaga. U rujnu 1991. godine hrvatska vlada je izjavila da hrvatski Srbi i Jugoslavenska narodna armija (u daljnjem tekstu: JNA) kontroliraju približno jednu trećinu hrvatskog teritorija.

37. Dana 19. prosinca 1991. godine, Skupština Srpske autonomne oblasti Krajina, zajedno sa Srbima iz drugih područja Hrvatske, službeno se proglasila nezavisnom od Hrvatske i osnovala novi entitet pod nazivom Republika Srpska Krajina (u daljnjem tekstu: RSK). RSK je imala vlastitu vojsku, Srpsku vojsku Krajine (SVK).

38. Regija Krajina, koja je obuhvaćala nekadašnja područja pod zaštitom Ujedinjenih naroda, Sektor jug i Sektor sjever, nalazila se u RSK a obuhvaćala je, među ostalima, općine Benkovac, Donji Lapac, Drniš, Gračac, Knin, Korenica, Obrovac, Šibenik, Sinj i Zadar.

39. U veljači 1992. godine, u skladu s Vanceovim planom, Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda formiralo je na temelju svojih ovlasti Zaštitne snage Ujedinjenih naroda (u daljnjem tekstu: UNPROFOR) koje će biti razmještene u područjima pod zaštitom Ujedinjenih naroda (u daljnjem tekstu: UNPA) u Hrvatskoj. UNPA područja bila su ona područja u Hrvatskoj u kojima su Srbi bili većina ili značajna manjina stanovništva i u kojima su napetosti između dvije zajednice već dovele do oružanog sukoba. Postojala su četiri takva UNPA područja, a bila su poznata pod nazivima Sektor sjever, Sektor jug, Sektor istok i Sektor zapad.

40. Već 1992. godine hrvatska vojska je stvarala planove da silom vrati teritorij RSK, odnosno regiju Krajina. Godine 1992., 1993. i 1995. hrvatske su snage povele nekoliko vojnih operacija protiv RSK kojima je upravo to bio krajnji cilj.

41. Te su operacije izvedene u UNPA područjima i susjednim "ružičastim zonama": na Miljevačkom platou u lipnju 1992., u predjelu Masleničkog mosta u sjevernoj Dalmaciji u siječnju 1993., u Medačkom džepu u rujnu 1993., u operaciji "Bljesak" u zapadnoj Slavoniji u svibnju 1995. te u operaciji "Oluja" u kolovozu 1995. godine.

42. Dana 4. kolovoza 1995. godine, hrvatske snage su krenule u ofenzivu pod kodnim imenom "Oluja" kako bi ponovno zauzele regiju Krajina, koju su krajinski Srbi držali od 1991. godine. Procjenjuje se da je rezultat ofenzive "Oluja" bilo rase-ljavanje 150.000 do 200.000 krajinskih Srba, koji su izbjegli ili su bili prisiljeni bježati u toku i nakon rečene ofenzive.

43. Ofenziva "Oluja" u koju su hrvatske snage krenule s otprilike 150.000 vojnika provedena je u području nekadašnjeg Sektora sjever i Sektora jug UN-a, na području od otprilike 10.500 četvornih kilometara. U toj su ofenzivi gradovi i sela regije Krajina koji su bili naseljeni Srbima izloženi žestokom granatiranju HV, uz zračnu podršku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva (HRZ).

44. Dana 4. i 5. kolovoza 1995. godine, hrvatske snage su izvele žestoki topnički napad na Knin. Topnička vatra usmjeravana je i na civilne ciljeve u gradovima Benkovac, Obrovac, Drniš, Vrginmost, Vojnić, Glina, Petrinja i mnoga sela u regiji Krajina.

**/potpis i pečat na originalu/
Carla Del Ponte,
tužitelj**

**Dana 21. svibnja 2001.
u Haagu, Nizozemska**

DA SE NE ZABORAVI

MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU

PREDMET BROJ: IT-01-45-I

PRVI DODATAK OPTUŽNICI

Točke 2 i 3 optužnice

OPĆINA BEKOVAC

SELO KAKMA, 9.8.95. neidentificirana osoba, M, ustrijeljen.

SELO BRGUD, 12.9.95. Milica Graovac, Ž, ustrijeljena i (ime nepoznato) Graovac, Ž, ustrijeljena.

OPĆINA GRAČAC

SELO PALANKA, 8.8.95. Dušan Brkić, M, star 69 godina, ustrijeljen.

SELO GUDURA, 29.9.95. Milan Marčetić, M, ustrijeljen i Dušan Šuica, M, ustrijeljen.

OPĆINA KNIN

ZASELAK DURICI, 4.8.95. Sava Durić, M, ustrijeljen.

GRAD KNIN, 5.8.95. - 16 neidentificiranih osoba, ustrijeljeni.

VRBNIK, 5.8.95. Duško Vukadin, M, 55, mučen i ustrijeljen.

MOST ATLAGIĆA, 5.8.95. Živko Stojakov, M, ustrijeljen.

KOVAČIĆ, 5.8.95. Nikola Dragičević, M, 60, ustrijeljen;

Mile Dragičević, M, 62, ustrijeljen i Sava Čeko, M, ustrijeljen.

ŠARENA JEZERA, 5.8.95. Miloš Borjan, M, ustrijeljen; neidentificirana osoba, M, ustrijeljen; neidentificirana osoba, M, ustrijeljen; neidentificirana osoba, M, ustrijeljen; neidentificirana osoba, M, ustrijeljen; neidentificirana osoba, M, ustrijeljen.

SELO BISKUPIJA/CIVLJANE, 5.8.95. pet vojnika RSK, ustrijeljeni.

5/6.8.95. Branko Radinović, M, 70, ustrijeljen; Nikica Radoško, M, 60, ustrijeljen; Maša Radoško, Ž, 55, ustrijeljena; Vaso Vačić, M, 77, ustrijeljen; Nikica Panića, M, 60, ustrijeljen.

SELO ŽAGROVIĆ, 5/12.8.95. Milka Petko, Ž, 70, ustrijeljena; Ilija Petko, M, 45, ustrijeljen; Dmitar Rašuo, M, 81, ustrijeljen; Đuro Rašuo, M, 40, ustrijeljen; neidentificirana osoba, ustrijeljen.

SELO UZDOLJE, 6.8.95. Sava Šare, Ž, izgorjela.

SELO UZDOLJE, 6/7.8.95. Mlica Sare, Ž, 62, ustrijeljena; Stevo Berić, M, 62, ustrijeljen; Janja Berić, Ž, ustrijeljena; Bosiljka Berić, Ž, 75, ustrijeljena; Mirjana

Berić, Ž, ustrijeljena; Đuka Berić, Ž, ustrijeljena i Krsta Šare, Ž, ustrijeljena.

SELO MOKRO POLJE, 7.8.95. Stana Popović, Ž, ustrijeljena i Mirko Popović, M, ustrijeljen.

ZASELAK MIZDRAKOVAC, 8.8.95. Jovanka Mizdrak, Ž, ustrijeljena.

SELO KAKANJ, 10/18.8.95. Danica Šarić, Ž, bez podataka; Uroš Šarić, M, ustrijeljen i Uroš Ognjenović, M, ustrijeljen.

GRAD KNIN, 11.8.95. Ilija Milivojević, M, ustrijeljen i Mile Milivojević, M, ustrijeljen.

SELO ORLIĆ, 13.8.95. Tode Marić, M, ustrijeljen.

SELO OTON, 18.8.95. Marta Vujonić, Ž, 85, ustrijeljena.

ZASELAK GRUBORI, 25.8.95. Miloš Grubor, M, 80, ustrijeljen; Jovo Grubor, M, 65 ustrijeljen/prerezan vrat; Marija Grubor, Ž, 90, izgorjela; Mika Grubor, Ž, 51, ustrijeljena i Đuro Karanović, M, 45, pretučen/ustrijeljen.

SELO GOŠIĆ, 27.8.95. Dušan Borak, M, 55, ustrijeljen; Gordana Borak, Ž, 72, ustrijeljena; Kosa Borak, Ž, 69, ustrijeljena; Marija Borak, Ž, 83, ustrijeljena; Milka Borak, Ž, 76, ustrijeljena; Savo Borak, M, 70, ustrijeljen; Vasilj Borak, M, 69, ustrijeljen i Gojko Lezaić, M, 65, ustrijeljen.

SELO MALA POLAČA, 29.8.95. Mika Crnogorac, M, bez podataka.

SELO MOKRO POLJE, 4.9.95. Sava Babić, Ž, 82, ustrijeljena;

SELO VARIVODE, 28.9.95. Špiro Berić, M, 55, ustrijeljen; Jovan Berić, M, 75, ustrijeljen; Jovo Berić, M, 60, ustrijeljen; Marko Berić, M, 80, ustrijeljen; Milka Berić, Ž, 71, ustrijeljena; Marija Berić, Ž, 69, ustrijeljena; Radivoj Berić, M, 69, ustrijeljen; Mirko Berić, M, ustrijeljen i Dušan Đukić, M, ustrijeljen.

OPĆINA KORENICA

SELO KOMIĆ, 12.8.95. Petar-Pejo Lavrnić, M, 62, ustrijeljen; Sava Lavrnić, Ž, 92, ustrijeljena; Rade Mirković, M, 91, ustrijeljen; Mika Pavlica, Ž, 74, ustrijeljena i Mara Ugarković, Ž, ustrijeljena.

SELO POLJICE, 12.8.95. Rade Sunjako, M, bez podataka.

MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU

PREDMET BR. IT-01-45-I

DRUGI DODATAK OPTUŽNICI

Točke 4 i 5

Djela djelomične ili totalne pljačke i/ili uništavanja imovine počinjena između 4. kolovoza i 15. studenog 1995.

Općina Benkovac

Oko 1300 stambenih objekata u 14 sela i zaselaka

Općina Donji Lapac

Oko 600 stambenih objekata u 37 sela i zaselaka

Općina Drniš

Oko 750 stambenih objekata u 29 sela i zaselaka

Općina Gračac

Oko 700 stambenih objekata u 40 sela i zaselaka

Općina Knin

Oko 3000 stambenih objekata u 83 sela i zaseoka

Općina Korenica

Oko 4700 stambenih objekata u 52 sela i zaseoka

Općina Obrovac

Oko 200 stambenih objekata u 7 sela i zaselaka

Općina Šibenik

Oko 250 stambenih objekata u 8 sela i zaselaka

Općina Sinj

Oko 600 stambenih objekata u 14 sela i zaselaka

Općina Zadar

Oko 130 stambenih objekata u 3 sela i zaseoka

Tekst optužnice na hrvatskom jeziku preuzet sa sajta ICTY-a. Zbog vjerodostojnosti nismo ga ni prevodili na srpski jezik.

DA SE NE ZABORAVI

RAČANOVO PISMO KOJE JE 18. JUNA 2001. GODINE POSLATO GLAVNOJ TUŽITELJICI MEĐUNARODNOG KRIVIČNOG SUDA ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU (ICTY) CARLI DEL PONTE

Uvjeren sam da ćete se složiti kako je u posljednjih godinu i pol ostvarena uzorna suradnja hrvatske Vlade i Vašeg ureda, i to bez obzira na nacionalnost žrtava ili počinitelja zločina koji su bili predmet Vaših istraga. Ilustracije radi, spomenuo bih da je hrvatska Vlada u tom razdoblju predala oko 1000 dokumenata koje je Vaš Ured zatražio, a odnose se na zločine počinjene na području Republike Hrvatske. Od tog broja

“Večernje novosti”, 20.07.2001.

“Posle akcija ‘Spržena zemlja’ na Miljevcima, Maslenici, Medačkom džepu i ‘Bljesku’, gde je sve pobijeno i spaljeno, Srbima iz Krajine jedini izlaz je bio egzodus - izjavio je za ‘Novosti’ **SAVO ŠTRBAC**. Od onih koji su, na Tuđmanov poziv ostali, pobijeno je više od 2.500 Srba.

Račanova izjava da su sami sebe prognali iz Krajine samo je ponavljanje poznatog stava bivšeg predsjednika Franje Tuđmana, koji je tako pokušavao pred svetom opravdati genocid i etničko čišćenje hrvatske vojske i policije nad Srbima, u avgustu 1995. godine.

Ovo je izjavio za ‘Novosti’ Savo Štrbac, predsjednik krajiškog centra ‘Veritas’ u Beogradu.

Strah Srba za živote bio je opravdan i zato im je pred agresijom Tuđmanove soldateske jedini izlaz bio bežanje prema Re-

moć pri ekshumacijama u Gospiću i Kninu, kao i svi drugi zatraženi oblici pomoći. Hrvatska Vlada prišla je suradnji s Vašim uredom otvoreno i u želji da ne samo ispuni svoje međunarodno-pravne obveze, već i da zajedno s Vama radi na ispunjenju svog strateškog cilja, a to je kažnjavanje ratnih zločina i prikazivanje stvarne slike o zbivanjima tijekom Domovinskog rata. Uvjereni smo da je istina najbolji način za

JEDINI SPAS ODLAZAK

publici Srpskoj. Glavni grad Krajine Knin bombardovan je sa više od 2.500 projektila, a tako je bilo i sa svim većim mestima - kaže Štrbac. - Račan zaboravlja da su sve prethodne agresije: Miljevački plato, Maslenica, Medački džep i ‘Bljesak’ izvedene po sistemu ‘Spržene zemlje’. Tu ni mačke nisu ostale žive a sve kuće su spaljene. Još ako se svemu doda iskustvo Srba iz 1941. godine, jasno je da su oni egzodusom morali spasavati gole živote’.

Koliko su u pravu bili oni, koji nisu poslušali Tuđmanov poziv da ostanu, najbolje pokazuju njihove sudbine po ulasku razularenе hrvatske vojske u srpske gradove i sela. Od 4. avgusta do kraja septembra 1995. godine ubijeno je i nestalo više od 2.500 Srba, a kuće su opljačkane i spaljene.

hovu legitimnost, kao i to da se pri optuživanju neće primjenjivati isključivo kriterij zapovjedne odgovornosti već će se uvijek raditi i o izravnoj odgovornosti pojedinaca. Složili smo se i u tome da svaka optužnica treba biti utemeljena na konkretnim dokazima, te kako postojanje sumnje da su pojedini optuženici počinili kaznena djela za koja ih se tereti treba biti razvidno i iz samih optužnica. Temeljem tih stajališta

Tuđman uostalom nije ni krio da je ‘Oluja’ na Krajinu imala za cilj etničko čišćenje. Više puta je izjavljivao da Srba više ‘nikada neće biti više od tri odsto’. - upozorava Štrbac.

Da i nova Račanova vlast misli slično pokazuje izmišljanje raznih administrativnih prepreka za povratak Srba u Hrvatsku gde im još, šest godina posle ‘Oluje’, nisu vraćene kuće, ni stanovi. Prognani Srbi su jedini narod na svetu koji mora podnositi posebne zahteve da bi se vratili na rodna ognjišta.

Da glavni tužilac haškog tribunala **KARLA DEL PONTE** nije usamljena u oceni da su hrvatski generali odgovorni za etničko čišćenje Krajine, govori i izjava predsjednika Hrvatskog helsinškog odbora u Zagrebu dr Žarka Puhovskog, koji kaže da je ‘Oluja’ ‘bila u funkciji etničkog čišćenja Srba’.”

njih više od 200 odnosi se na istrage koje provodite zbog mogućih zločina počinjenih za vrijeme operacija ‘Medački džep’, ‘Bljesak’ i ‘Oluja’. Kad su u pitanju te istrage, Vašim su istražiteljima omogućeni razgovori sa svim osobama za koje ste to zatražili, među njima i s načelnikom Glavnog stožera Oružanih snaga RH. Uz to, omogućen im je uvid u urudžbene knjige i ratne dnevnike pojedinih postrojbi HV-a, pružena im je sva moguća po-

postizanje ne samo pravednosti i trajnog mira, već i za uspostavu pravne države i čuvanje vrijednosti Domovinskog rata. Ujedno je to temelj za izgradnju demokratske i suvremene države. Izuzetno veliko ohrabrenje Vladi u tom smjeru bila su Vaša uvjerenja i postignuti dogovori da Vaš ured u svojem radu neće kriminalizirati Domovinski rat i posebno oslobodilačke akcije Oružanih snaga Republike Hrvatske te dovoditi u pitanje nji-

i dogovora, u više ste navrata preformulirali svoje zahtjeve što je omogućilo hrvatskoj Vladi da u potpunosti surađuje s Vašim uredom sukladno stavovima Hrvatskoga sabora i Vlade, te pozitivnim propisima Republike Hrvatske uz istodobnu zaštitu interesa Vaših istraga. Želio bih iskoristiti ovu priliku i naglasiti da će hrvatska Vlada, u skladu s postignutim dogovorima, nastaviti s punom suradnjom s Vašim uredom. Na žalost, tekst optužnice koje je

DA SE NE ZABORAVI

Vaš ured podigao protiv generala Gotovine i Ademija ne slijedi u potpunosti naše dogovore i otvara određena pitanja. Ne ulazeći u pitanja utvrđivanja bilo čije krivnje ili nevinosti, što je stvar Suda i u što Vlada ne smije i ne želi ulaziti, želio bih ukazati na određene segmente tih optužnica koji su problematični za Vladu. Budući da je optužnica protiv Ante Gotovine opširnija i kompleksnija, osvrnut ću se na nju, s tim da se neki prigovori odnose i na optužnicu protiv Rahima Ademija. Iz teksta optužnice može se zaključiti da se ona isključivo temelji na zapovjednoj odgovornosti. Nigdje se niti ne daje naznaka izravne povezanosti generala Gotovine s pojedinim zločinom, osim kroz činjenicu njegove funkcije i mjesta u zapovjednom lancu. Optužnica barata s postavkom da je Gotovina zajedno s drugima, uključujući i tadašnjeg predsjednika Republike, planirao, poticao ili na drugi način počinio kazneno djelo progona, prisilne deportacije i raseljavanja srpskog stanovništva iz Republike Hrvatske, i to dijelom kroz provedbu oslobodilačke operacije 'Oluja'. Može se steći dojam da je takvim navodima optužnica usmjerena upravo na kriminalizaciju te akcije i posredno na poricanje njene legitimnosti. Potvrda takvog dojma je i navod iz optužnice da je 'kumulativni učinak ovih protupravnih radnji (ubojstava, pljačkanja javne ili privatne imovine i uništavanja imovine) bila deportacije i/ili raseljavanje krajinskih Srba širokih razmjera u Bosnu i Hercegovinu i Srbiju. Procjenjuje se da je riječ o 150.000 do 200.000 ljudi'. Ovakav navod nije točan i to iz dva razloga: prvo, jer je notorna činjenica da se srpsko stanovni-

štvo iselilo odmah na početku akcije i to po nalogu svoga vodstva, prije no što je uopće došlo u kontakt s 'hrvatskim snagama' i, drugo, jer se brojka od 150.000 do 200.000 iseljenih krajinskih Srba odnosi na područje cijele tzv. Krajine, a ne na 'Sektor Jug' na koji se odnosi optužnica. Optužnica nadalje navodi da su zločine počinile 'hrvatske snage' koje definira kao 'HV, Hrvatsko ratno zrakoplovstvo, specijalnu policiju i vojnu policiju Republike Hrvatske'. Ovakav navod je neprihvatljiv jer se njime inkriminiraju Oružane snage Republike Hrvatske u cjelini. Tek treba utvrditi jesu li i koje zločine počinili pri-

nitelji procesuirani pred sudovima u Republici Hrvatskoj. Tako je na primjer ubojstvo 17 osoba u selima Gošići i Varivode koje optužnica stavlja na teret Gotovini, procesuirano pred nadležnim sudom i počinitelji su bili osuđeni na zatvorske kazne. Nakon žalbe Državnog odvjetništva, Vrhovni sud Republike Hrvatske ukinuo je presude i predmet vratio na ponovno suđenje koje je u tijeku. Slična je situacija i s nekim drugim slučajevima ubojstava koji se navode u optužnici. Osvrnuo bih se i na neke tvrdnje koje se navode u poglavlju 'dopunske činjenice' i koje optužnicu stavlja u, za nas, teško prihvatljiv kontekst. Osnovni je problem u izostanku definiranja tzv. Krajine kao samoproglashene, nelegitimne i pobunjeničke tvorevine, čime se otvara i pitanje postojanja odgovornosti Miloševića i njegovih suradnika za agresiju i zločinačke posljedice pokušaja stvaranja 'velike Srbije'. Uvjeren sam da svaki pokušaj prikazivanja novije povijesti ovih prostora, a poglavito počinjenih zločina, mora polaziti od Miloševića i njegovih suradnika koji su pokrenuli lanac zločina i bez čijeg djelovanja ne bi bilo niti rata niti ratnih zločina. Također se ne ukazuje na činjenicu da je velik dio hrvatskog područja bio okupiran, na ulogu JNA, te na etničko čišćenje Hrvata i brojne zločine počinjene nad Hrvatima upravo na područja tzv. Krajine u razdoblju koje je prethodilo akcijama Oružanih snaga Republike Hrvatske. Neki navodi su i činjenično netočni. Tako se npr. tvrdi da su, između ostalih, i općine Zadar i Šibenik bile dio tzv. Krajine, što nije točno. Pojedine dijelove ovako postavljenih optužnica smatram dvojbenim i neprihvatljivim

SUĐENJE UBICAMA CIVILA U SELIMA GOŠIĆ I VARIVODE

Županijski sud u Zadru u junu 1996. godine oslobodio je ubice sedmero ubijenih mještana sela Gošić i devetero ubijenih mještana sela Varivode i to zbog nedostatka dokaza.

Po žalbi ŽDO iz Zadra na ovakvu presudu Županijskog suda u Zadru, Vrhovni sud RH je predmet vratio na ponovni sudski postupak Županijskom sudu u Šibeniku, gdje je tek u trećem pokušaju 20.03.2001. godine održana glavna rasprava u ponovljenom suđenju.

Za ubistva srpskih civila u Gošiću, zaseok D. Borci koji se dogodio 27.08.1995. godine optužnica tereti PERU PERKOVIĆA, NIKOLU RAŠIĆA, IVCU PETRIĆA i ZLATKA LADOVIĆA, a za ubistva 9 civila srpske nacionalnosti u Varivodama 28.09.1995. godine, NIKOLU RAŠIĆA, IVANA JAKOVLJEVIĆA, ZLATKA LADOVIĆA i NEDJELJKA MIJIĆA.

Suđenje je prekidano više puta, a nastavak se očekuje u septembru mjesecu kada će se obaviti rekonstrukcija događaja na mjestu ubistva.

I u ponovljenom suđenju optuženi se terete za krivično djelo ubistva iz koristoljublja, ali ne i za ratni zločin.

VERITAS

padnici 'hrvatskih snaga', a koje eventualno druge osobe što se nikako ne mogu okarakterizirati kao hrvatske snage. Svaki počinitelj ratnog zločina ima ime i prezime i njegova krivnja treba biti individualizirana. Na žalost, izraz 'hrvatske snage' ostavlja mogućnost za interpretaciju da se radi o nekoj vrsti kolektivne krivnje.

Optužnica u jednom dijelu uvodi odgovornost po zapovjednoj odgovornosti i za ubojstva i druga kaznena djela čiji su počini-

DA SE NE ZABORAVI

ne samo kao predsjednik Vlade, već i kao građanin Republike Hrvatske. Dobro bi bilo da optužnice razumije i prihvati velika većina građana Republike Hrvatske, a ne da one eventualno posluže kao oružje snagama koje se opiru suradnji s Tribunalom i progono ratnih zločina. Hrvatska Vlada može biti dovedena u položaj da, poštujući svoje strateško opredjeljenje i međunarodne obveze, provodi optužnice koje joj u nekim svojim dijelovima ne mogu biti prihvatljive.

Dugoročno, ovakve optužnice ne samo da mogu biti na štetu Republici Hrvatskoj i Tribunalu, već bi mogle ugroziti i ostvarenje pravde, te dovesti i do novih podjela i osjećaja nepravdi što bi moglo ugroziti projekt uspostave trajnog mira na ovim područjima. Dopustite mi da iznesem osobni stav da optužnice moraju biti razumljive i jasne, kako onim ljudima na koje se odnose, tako i onima u čijem se interesu podnose. Jedan od ključnih elemenata kako se to može postići jest uspostavljanje jasne veze između optuženih osoba i konkretnih zločina koji im se stavljaju na teret.

Trenutak u kojem su podignu-

te ove optužnice dodatni je problem jer se Vlada Republike Hrvatske dovodi u situaciju da uhićuje i izručuje svoje državljane optužene za navodne zločine počinjene 1993. i 1995. godine, prije no što su Slobodan Milošević, Ratko Mladić, Goran Hadžić i drugi, od kojih neki sudjeluju u javnom i političkom životu SRJ, uopće optuženi za zločine počinjene u Republici Hrvatskoj još 1991. godine. Štoviše, druge osobe koje su davno optužene i nalaze se u SRJ (npr. Martić, Šlijančanin, Mrkšić i Radić) nisu ni blizu uhićenja i predaje Tribunalu. Mislim da interesi pravde i istine, te boljeg razumijevanja i prihvaćanja rada Vašeg ureda, nameću potrebu da se optužnice i izručenja građana Republike Hrvatske vežu uz izručenja osoba iz SRJ, poglavito onih koji su i inicirali lanac zločina i bez kojih ne bi ni bilo rata na ovim područjima.

Završno, želio bih Vas, Ekscelencijo, u svoje osobno ime i u ime članova hrvatske Vlade zamoliti da razmotrite ove primjedbe i, ako to nađete za potrebno, ispitajte sporne navode u optužnicama i izmijenite ih na način da poštuju kriterije za koje ste u više

navrta naglasili da su rukovodeći u Vašem radu. Uvjeran sam da bi to bio izuzetan doprinos progono ratnih zločina i uspostavi trajnog mira na ovim područjima. Sve drugo nas može dovesti u situaciju u kojoj će biti na gubitku ne samo hrvatska Vlada i Tribunal, već i svi građani Republike Hrvatske. Bilo bi loše da Vaš ured u ostvarenju svoga plemenitog cilja makar i nehotice napravi nepravdu i time nanese neprocjenjivu štetu pozitivnim procesima u Republici Hrvatskoj. Demokratska vlast u Hrvatskoj ne želi 'gurati loše stvari pod tepih', upravo suprotno, želi da se utvrdi istina i kazne odgovorni za sve ratne zločine, bilo da će to napraviti hrvatsko pravosuđe, bilo Tribunal. Molim Vas da u tom cilju razmotrite ovo pismo koje je moje osobno obraćanje Vama u želji da naša suradnja osigura ostvarivanje zajedničkog cilja - procesuiranja ratnih zločina i time pridonese sprečavanju njihovog ponavljanja i pružanju pune satisfakcije svim žrtvama. Koristim ovu priliku, Ekscelencijo, da Vam uputim izraze mog osobitog šovanja."

Pismo objavljeno u Vjesniku od 28.07.2001.

INTERVJU

PETER GALBRAITH, AMERIČKI AMBASADOR U ZAGREBU U VRIJEME "OLUJE"

"PETER GALBRAITH, veleposlanik SAD-a u Zagrebu u vrijeme 'Oluje', bio je izravni svjedok tadašnjih događaja i onih koji su akciji prethodili. Objavljivanjem optužnice protiv generala Gotovine aktualizirana je uloga veleposlanika Galbraitha, pa smo s njime razgovarali u Dubrovniku, gdje je na godišnjem odmoru. Na pitanje što zna o tijeku događaja koji su prethodili 'Oluji', s obzirom na to da optužnica počinje s datumom 17. srpnja 1995. godine, na dan kad su se na Brijunima sastali hrvatski predsjednik **Franjo Tuđman**, ministar obrane **Gojko Šušak** i hrvatski generali, Galbraith odgovara:

- Znam mnogo o tome, no

nisam siguran da se želim upustiti u rekonstrukciju tih dana, sada kad je u tijeku pravni postupak. Ulaziti u tih dana događaja mislim da u ovom trenutku ne bi bilo mudro.

**Je li tih dana predsjednik Tuđman, prema Vašim spoznajama, spominjao etničko čišćenje ili deportaciju Srba s tih područja?*

- Ponovno ulazite u pravno područje, u što se ne želim upustiti. Općenitije bi pitanje bilo je li SAD znao o planiranju vojne akcije. Odgovor je: jesmo. Najprije nas je o tome informirao ministar Šušak, a poslije i Tuđman.

**Kad je to bilo?*

- Ne mogu odgovoriti precizno na to pitanje. Mislim da se

ne bi smjela zaboraviti opća situacija u to vrijeme, a to je pad Srebrenice 11. srpnja. Čulo se tada da je nestao velik broj muškaraca i djece, a poznavajući Ratka Mladića, znao sam, ako su nestali, da su mrtvi. Uslijedili su napadi na Žepu, a potom na Bihać. Žepa je pala, a Bihaću su prijetile dvije opasnosti: da se ponovi Srebrenica, a tada se ne bi govorilo o sedam tisuća, već o četiri-pet puta više žrtava, i drugo, s hrvatskog stajališta pad Bihaća bio bi ozbiljan strateški problem. Odnosno, imali bi vojni entitet Srba iz zapadne Bosne kojima bi ostalo braniti samo vanjsku granicu. Hrvatska Vlada jasno nam je dala do znanja da je to za njih

DA SE NE ZABORAVI

nepodnošljiva situacija s obzirom na združene napade krajiških i bosanskih Srba na Bihać u studenom 1994. godine. Tada smo, u studenom 1994., poručili hrvatskoj Vladi: Ne poduzimajte nikakvu akciju! No ovaj je put SAD-u bilo mnogo teže poručiti isto jer smo mislili o tome što će se dogoditi ako Bihać stvarno padne, a smatrali smo da bi se mogla ponoviti Srebrenica. Dakle, znali smo za operaciju 'Olu-

zbog lošeg odnosa prema srpskim civilima, a kao što znate, i događajem u kojem sam osobno dramaturgizirao američku zabrinutost za loš odnos prema izbjeglicama, vozeći se na traktoru u izbjegličkom konvoju koji je dan prije bio napadnut. Kao supersila SAD te poteze nije povukao olako, a neke su stvari u to vrijeme izazvale i nesporazume. Bilo je to jasno upozorenje na posljedice koje danas snosite.

* *Očekujete li ovih dana poziv Haškog suda kao mogući svjedok tih događaja?*

- Već sam razgovarao s istražiteljima Haškog tribunala, kao i ostali diplomati koji su bili upućeni u ta zbivanja. Smatram vrlo mogućim da ću biti svjedok. Jest da je svedočenje tajno, ali znao sam za određeni broj kriminalnih djela. Ne samo u ovom nego i u slučaju koji se odnosi na Milana

"Politika", 04.08.1995.

IZJAVA KRAJIŠKOG PREMIJERA SPREMNOST ZA POLITIČKE PREGOVORE SA HRVATSKOM

"Predsjednik vlade Republike Srpske Krajine **MILAN BABIĆ** izjavio je juče u Beogradu da je RSK spremna da sa Zagrebom uđe u pregovore o političkom rešenju.

Osnovu za te pregovore predstavljao bi 'modifikovani Plan Z-4', koji bi jednako tretirao istočni i zapadni deo Krajine, izjavio je Babić na konferenciji za novinare.

Babić je rekao da se do rešenja problema između RSK i Hrvatske može doći samo mirnim putem i političkim sredstvima, a zatim je pročitao izjavu o svojim stavovima povodom najnovijeg razvoja situacije.

'Imajući u vidu i interese i očekivanja međunarodne zajednice da se izbegne daljnje zaoštavanje i otpočne sa deeskalacijom napetosti i konfrontacija na prostoru prethodne Jugoslavije zahvaćenom ratom, želim da obavijestim javnost da pozitivno gledam na sve korake koji mogu ići u tom pravcu, a koji polaze od uvažavanja ravno-

pravnog položaja RSK u pregovaračkom procesu', izjavio je Babić.

'U tom smislu, podržavam nužnost striktnog poštovanja sporazuma o prekidu vatre obe strane, što je prirodan i logičan uslov za obnavljanje i plodotvoran rad mirovnog procesa', dodao je on.

Babić je rekao da 'očekuje i traži' da Hrvatska izvrši 'dekoncentraciju i demobilizaciju snaga' oko zone razdvajanja i u njenoj blizini.

On je dodao da će Srpska vojska Krajine, takođe, izvršiti dekoncentraciju i demobilizaciju i da neće angažovati van teritorije RSK, uključujući i bihaćki džep.

Babić je ocenio da razmeštanje snaga UN prema Rezoluciji 981 Saveta bezbednosti predstavlja sastavni deo mirovnog procesa, dodajući da je to u skladu i sa Vensovim planom koji je RSK prihvatila početkom 1992. godine.

* *Je li SAD na bilo koji način, logistički ili obavještajno, sudjelovao u akciji 'Oluja'?*

- Prema mojim spoznajama, nije bilo ni logističke niti ikakve obavještajne podrške otkad je počela akcija 'Oluja'. SAD je, to želim posebno istaknuti, strogo poštovao embargo na uvoz oružja, a takav oblik potpore značio bi upravo kršenje tog embarga.

Sastavni deo mirovnog procesa, prema rečima Babića, predstavlja i nastavak realizacije ekonomskog sporazuma, što uključuje ponovno otvaranje naftovoda i nastavak pregovora o povezivanju železničkog saobraćaja prugom Knin - Zagreb i Knin - Split.

Babić je rekao da je uveren da današnji razgovori u Ženevi treba da dovedu do napretka u ostvarivanju pomenutih ciljeva.

'Polazeći od toga, delegacija RSK treba da se odnosi konstruktivno prema predlozima (posrednika u razgovorima) kopredsednika Stoltenberga', dodao je on.

'Očekujući dodatno angažovanje međunarodne zajednice i SAD, a Ruske Federacije posebno, kako bi sadašnje napetosti i ratna prijetnja bile otklonjene i kako bi se uspješno, u interesu mira i stabilnosti u ovom regionu Evrope, okončao mirovni proces', zaključio je Babić."

Martića, recimo njegovim izjavama, uključujući i izravnu prijetnju da će ispaliti rakete na Zagreb. Posebno sam ga upozorio da bi to bio ratni zločin za koji bi ga sigurno optužili. Tačno se to i dogodilo, gotovo istodobno s tim njegovim potezom. Upozoravali smo na posljedice koje sada trpите.

DA SE NE ZABORAVI

* *Smatrate li Hrvatsku agresorom na tzv. Krajinu, kako bi to netko mogao isčitati iz optužnice?*

- Ne. Bit ću jasan. Naglašavam da više ne predstavljam američku vladu. Kao profesor na Koledžu za obranu u Washingtonu ja jesam državni službenik, ali imam slobodu govora, pa je moje osobno stajalište da je Hrvatska imala legitimno pravo po međunarodnim zakonima

vratiti svoj teritorij koji je bio dio međunarodno priznatih granica Republike Hrvatske. To više je imala pravo učiniti jer su krajiški Srbi okupirali to područje pune četiri godine i u to vrijeme i sami učinili niz ozbiljnih zločina u smislu etničkog čišćenja hrvatskog stanovništva. Odbili su pritom ozbiljno sudjelovati u mirovnom procesu. Dakle, mislim da je Hrvatska imala pravo to učiniti i da je pritom bila prilično strpljiva, a krajiški Srbi su se k tome upustili u velik vojni rizik kad su počeli napad na Bihać preko međunarodno priznate državne granice BiH. Hrvatska je imala čak obvezu zaustaviti napade sa svoga na teritorij druge države. S druge strane, postojale su rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a, koje je Hrvatska morala poštovati, a koje su zabranjivale upotrebu sile, pa je stanje s pravnog gledišta znatno kompliciranije, ali svejedno ne bih rekao da je Hrvatska bila agresor. Stvar nije u tome što je Hrvatska poduzela akciju 'Oluja', nego pitanje je kako je vojna akcija provedena, što su hrvatske vojne snage učinile nakon što su preuzele područje Krajine. To je uvijek bilo središte naše zabrinutosti.

* *Prema Vašem mišljenju, može li se način na koji je provedena nazvati genocidom?*

- Ne želim to komentirati, jer to ovisi o pravnom postupku.

Odvjetnici i suci utvrdit će činjenice. Dvije su osobe optužene, obje su se oglasile nevinima, pa nije na meni da analiziram pojedine elemente slučaja. Reći ću samo da su se dogodili vrlo ozbiljni zločini poslije 4. kolovoza. Ono što je nama u tom trenutku bilo jasno jest da se radilo o zločinima, o sustavnom paljenju i pljačkanju srpskih kuća na cijelom području Krajine, te o zna-

GALBRAJT: NEMA RAZLOGA ZA RAT

"Zagreb, 03. avgusta 1995. - Američki ambasador u Zagrebu PITER GALBRAJT izjavio je danas da nema razloga da Hrvatska ratuje protiv Srba iz Krajine pošto je srpska strana izrazila spremnost za razgovore o političkim pitanjima sa Zagrebom, javlja Rojter.

Posle susreta s Tuđmanom u kome je hrvatskog predsednika obavestio o razgovorima sa premijerom Krajine Milanom Babićem, Galbrajt je rekao novinarima u Zagrebu da su razgovori s Babićem rezultirali 'vrlo značajnom promenom' u poziciji srpske strane.

Prema njegovim rečima, Babić se složio da započne političke pregovore sa Zagrebom i da otvori naftovod i autoput koji prelaze preko teritorije Krajine.

'Mislim da Babićeva izjava odgovara uslovima koje je postavila hrvatska vlada da ne uđe u rat sa Srbima iz Krajine', rekao je Galbrajt dodavši da 'ne vidi razlog za rat u ovom trenutku'.

"Tanjug"

tnom broju ubojstava civila koji su tamo ostali. To su dva najznačajnija zločina u ovom slučaju. Ne mogu precizno reći tko je to učinio, ali mogu reći da su se ti zločini dogodili u područjima gdje je odgovornost imala Hrvatska vojska koja je imala puni nadzor nad teritorijem. To mogu reći iz prve ruke jer sam putovao tim područjem u vrijeme dok su trajala ubijanja i dok su gorjele kuće. Također su časnici iz veleposlanstva krstarili tim područjem i vidjeli kako se pale kuće i gospodarski objekti u okolnostima kad je bilo sasvim jasno da hrvatske snage to rade ili imaju potpun nadzor nad područjem, pa dakle i dopuštaju da se to događa.

**Imate li kakav dokument koji govori o tome da je predsjednik Tuđman takve događaje planirao?*

- Ponovno mi postavljate pitanje koje bi mi u ovom slučaju postavili odvjetnici. Na to neću odgovoriti. Tuđman se suglasio s mirnim rješenjem, ali se predomislio.

**Možete li komentirati izjavu Gotovinina odvjetnika kako SAD ima dokaz da se radilo o zajedničkoj akciji Hrvatske i SAD-a?*

- Neću komentirati strategiju obrane gospodina Gotovine, ali ću reći da nije bilo koordinirane i zajedničke akcije SAD-a i Hrvatske u toj operaciji. Operacija 'Oluja' bila je hrvatska akcija. SAD je imao informacije o njezinoj pripremi, ali to ne podrazumijeva ni odobravanje, ni koordinaciju, ni nekakav oblik zajedničkog planiranja. Morate se prisjetiti da je SAD još više od godinu dana ranije, od ožujka 1994., bio suodgovoran za mirovni proces u Hrvatskoj. SAD je htio mirno razrješenje ovoga problema, i čak sam još 2.

kolovoza išao u Beograd kako bih se sastao s Milanom Babićem i razgovarao o mogućnosti mirnog rješenja još jednom. To je akcija koju sam poduzeo kao izravan napatuk svoje vlade.

Također sam o tome razgovarao s predsjednikom Tuđmanom na Brijunima nešto ranije toga tjedna, s čime se on izričito suglasio, ali je nažalost kasnije promijenio mišljenje. Mi smo se trudili naći mirno rješenje, sve do zadnje minute, i kad sam se ponovno susreo s Tuđmanom u 5.45 sati 3. kolovoza vrativši se iz Beograda, poruka koju sam donio za njega bila je da ne nastavi s pripremom vojne akcije."

Intervju objavljen u "Večernjem listu", 29.07.2001.

DA SE NE ZABORAVI

“Slobodna dalmacija”, 20.07.2001.

I DOKUMENTI POTVRĐUJU DA EGZODUS KRAJIŠKIH SRBA NIJE BIO PLAN ZAGREBA

Mrkšić: Naređujem da se stanovništvo povuče

“Rješenje haških mora hrvatske države treba tražiti u afirmaciji hrvatskog pravosuđa. ‘Slučaj Norac’ u tom je smislu test kompetentnosti, profesionalnosti i neovisnosti ovdašnjeg sudstva, prilika da se dokaže ka-

plan potvrdila.

Milošević je u Hagu, Tuđman na Mirogoju, a njihovi možebitni suradnici teško bi se danas i u statusu zaštićenih svjedoka pojavili pred sudom s takvim svjedočenjima. Zbog toga nije

iz rejlona borbenih dejstava smerom Benkovac-Žegar-Srb!’

Trebalo je to biti ‘privremeno povlačenje’ čiji je drugi pravac bio Knin-Plavno-Lička Kaldrma..

‘Za bježanje ljude je obavijestilo naše rukovodstvo’, kazat

ko sud funkcionira po volji zakona, a ne politike, i kako su pred njim svi građani ravnopravni. Ako je zločin neprieporno utvrđen, ako za njega postoje dokazi i svjedoci, on mora biti procesuiran. Da je ova država počivala na tim načelima, individualizirane krivnje i odgo-

vnosti, ne bi se ponavljala povijesna nepravda i na stare, NDH-zijske hipoteke slagali novi kolektivni utezi koji dugoročno potenciraju inferiornost nacije. Doista su neprihvatljive političke kvalifikacije, očitno sadržane u haškim optužnicama protiv generala Ademija i Gotovine, kojima se pokušava imputirati da je u Oluji potican progon i prisilna deportacija Srba kao planski projekt etničkog čišćenja. Činjenica je da je Oluja bila oslobodilačka akcija u kojoj je Hrvatska vojska legitimno vratila okupirani teritorij države pod svoj puni suverenitet. Je li postojao tajni dogovor Miloševića i Tuđmana o ‘humanom preseljenju’ stanovništva, pitanje je na koje danas može odgovoriti jedino Milošević, ili eventualni pisani tragovi, ako su ih za sobom ostavili, odnosno posvjedočili njihovi najbliži suradnici, no tek ako raspoložu i vjerodostojnom dokumentacijom koja bi takav

pravedno, a ni dopustivo kriminalizirati Domovinski rat kao takav, jer je on u osnovi bio obramben i oslobodilački. Ako je egzodus krajiških Srba bio planiran, onda treba podsjetiti da su njegovi izravni, deklarirani i potpisani planeri bili Martić i Mrkšić koji su, pod prijetnjom trenutnom egzekucijom u slučaju otpora, nagnali ljude u zbjeg. O tomu govore i dokumenti, pa i brojna svjedočenja srpskih izbjeglica što ih je uredno evidentirao HHO u svojem Izvještaju o Oluji i nakon nje, objelodanjenom 1999. godine. Komandant Glavnog štaba Srpske vojske Krajine general pukovnik Mile Mrkšić uoči Oluje izdao je naredbu i distribuirao letak u kojemu stoji:

‘Zbog napada ustaške vojske koji očekujemo, a zbog obezbeđenja uslova za izvođenje odsudne obrane

NAREĐUJEM: da se celokupno civilno stanovništvo povuče

LETAK FALSIFIKOVAN
Ovaj letak je sačinjen u krugovima hrvatske vojske. Dokaži zato su:

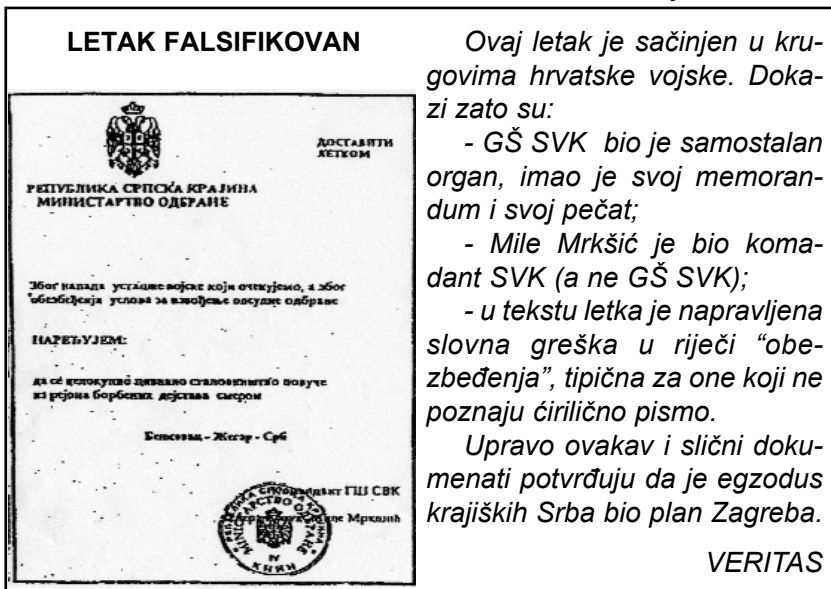
- GŠ SVK bio je samostalan organ, imao je svoj memorandum i svoj pečat;

- Mile Mrkšić je bio komandant SVK (a ne GŠ SVK);

- u tekstu letka je napravljena slovna greška u riječi “obezbeđenja”, tipična za one koji ne poznaju ćirilčno pismo.

Upravo ovakav i slični dokumenti potvrđuju da je egzodus krajiških Srba bio plan Zagreba.

VERITAS

će HHO-ovu aktivistu 23. srpnja 1998. g. N.D. ‘Narodu je dan velik strah od Hrvatske vojske, pa smo morali izbjeći. Mi koji nismo bježali, strogo smo se sakrili, da ne znamo, jer bismo morali ili bježati ili bi nas ubili Srbi ...

Išli su po kućama i provjeravali da li ljudi odlaze ...

‘Obitelji visokih

krajiških funkcionara evakuirane su danima prije, kako i priliči njihovu rangu, a ne u kilometarskim izbjegličkim kolonama koje nisu ni znale kamo idu, niti do kada će tamo ostati. No, sve ono što se događalo nakon legitimne vojne operacije, paljenje i miniranje, kako se tvrdi, više od 22 tisuće kuća, pljačka i ubojstva stotine staraca, grijeh je hrvatske države koja je bila odgovorna za funkcioniranje pravnog poretka.

Toliko nikomu kao ovoj državi nije u interesu da se počinitelji zločina, njihovi jataci i nalagodavci identificiraju i sankcioniraju, jer se samo tako može skinuti kolektivna hipoteka, sačuvati dignitet Domovinskog rata i čista obraza priključiti kompoziciji europskih, demokratskih i pravnih država. Sve ostalo je puštanje dimne zavjese iza koje neki pokušavaju maskirati vlastitu odgovornost...”

DA SE NE ZABORAVI

“Politika”, 30.07.2001.

ŠTO SE DOGAĐALO NA BRIONIMA 17. JULA 1995. GODINE - Tuđman i Gotovina smislili "Oluju"

“Zagreb, 29. jula - Haške optužnice protiv dvojice hrvatskih generala zbog ratnih zločina počinjenih nad srpskim stanovništvom tokom proteklog rata - sada kada su objavljene - prava su letnja hit tema hrvatskih medija. Tako su i današnje zagrebačke novine pune prikaza tih tužbi i analiza pojedinih teza i činjenica navedenih u njima, te izjava osoba koje su znale za ta zbivanja. Posebna pažnja sada se usmerava ka datumu od kojeg - prema optužnici protiv Ante Gotovine - počinje sve ono što se zatim desilo u vojnoj akciji ‘Oluja’, a za koji se do sada u domaćoj javnosti nije baš znalo. To je 17. juli 1995, kada je Tuđman na Brionima održao sastanak s najužim vojnim i polici-

jskim vrhom i na kojem je doneta odluka o toj vojnoj akciji. Na osnovu razgovora s nekoliko učesnika tog sastanka ‘Jutarnji list’ navodi da je tada Tuđman prihvatio napadački plan koji je predložio Ante Gotovina, a odbio plan koji je ponudio upravo imenovani načelnik Glavnog štaba Zvonimir Červenko (Janko Bobetko je tada penzionisan). Odatle i onaj navod iz haške tužbe da je Gotovina u saradnji s Franjom Tuđmanom i ostalima ‘planirao, podsticao, naredio, počinio ili na drugi način pomogao u planiranju, pripremi i izvršenju zločina za koje se tereti’.

Tog dana, inače, Tuđman je na Brionima održao nekoliko sastanaka, a na ovom ključnom za daljnji razvoj događaja - kako takođe

navode zagrebačke novine - prisustvovali su samo Tuđmanovi saradnici od najvećeg poverenja, ali ne i generali Petar Stipetić, admiral Letica i još neki visoki oficiri iz Glavnog štaba čiji su ‘koreni’ uglavnom bili u JNA, pa im se očito nije baš verovalo bez obzira na vojno znanje i vernost koje su iskazivali Tuđmanovom režimu. Za to vreme ta grupa generala iz tzv. ‘druge struje’ brodom su razgledali akvatorijum oko Briona i navodno nisu imali pojma šta u tom trenutku radi Tuđman sa svojim najpoverljivijim ljudima, o čemu su bili obavješteni tek kada je ‘Oluja’ već kretala. Verovatno je i ta - tek sada otkrivena činjenica - pomogla generalu Stipetiću da ga haško tužilaštvo skine s liste sumnjivih.”

“Slobodna dalmacija”, 01.08.2001.

LUKA MIŠEĆIĆ, ODVJETNIK HRVATSKOG GENERALA OPTUŽENOG U HAAGU, IZNOSI STRATEGIJU OBRANE

“S braniteljem generala Gotovine **LUKOM MIŠEĆIĆEM**, odvjetnikom iz Chicaga, u utorak smo razgovarali o optužnici protiv njegovog klijenta, kao i o daljnjim koracima Gotovininog odvjetničkog tima.

Imate li kakvih novih saznanja o tome gdje se general Ante Gotovina nalazi?

Ne, o tome nemam nikakvi saznanja.

Jeste li možda u kakvo posrednom kontaktu s njim?

Ne. Mi radimo svoj posao kao odvjetnički tim, a ja nisam imao nikakav, pa niti posredni kontakt s gospodinom Gotovinom.

Najavili ste da će strategija obrane biti ta da je akcija Oluja bila zajednička akcija SAD-a i Hrvatske vojske. Međutim, bivši američki veleposlanik Peter Galbraith to je demantirao, rekavši da je SAD za akciju znao, ali je nije odobrio?

Pročitao sam intervju s veleposlanikom Galbraithom. Ja njega izuzetno cijenim, ali rekao bih da se obrana ne slaže s većim

dijelom onoga što je Galbraith rekao u hrvatskim medijima. Vrijeme će pokazati je li u pravu obrana ili veleposlanik Galbraith.

Posjedujete li dokumente koji će dokazati da je to zajednička akcija? Hoćete li i Galbraitha pozvati za svjedoka?

Ne bih sada o tome koga ćemo pozivati za svjedoke, još je rano o tome govoriti. Ali, mi tvrdimo da je operacija Oluja bila zajednička akcija i naravno da to ne bih tvrdio da nemam čvrste dokaze.

Što će se promijeniti u samom postupku ako Vi to uspijete dokazati?

Naravno, to je vrlo važno zbog više razloga; ako se u optužnici tvrdi da je operacija Oluja bila planirano etničko čišćenje i da je rezultirala progonom srpskog stanovništva, a mi dokažemo da je zajednička operacija, onda je kontekst sasvim drugi. Dokazat ćemo da je cilj operacije bio uspostavljanje mira u regiji, a ne protjerivanje srpskog stanovništva iz Hrvatske...

Kako komentirate politički kontekst optužnice?

Jasno je da je optužnica protiv generala Gotovine politička optužnica. Slažem se s dr. Ivom Josipovićem koji tvrdi da se samim tim što se spominje predsjednik Tuđman, jasno vidi politički cilj optužnice. Nema nikakvog razloga, logike ili potrebe spomenuti hrvatskog predsjednika u optužnici generala Gotovine, osim da se pokaže to da je ostao živ, da bi i on bio optužen.

Meni je neprihvatljivo da se na kraju optužnice navode imena ljudi koji su poginuli i mjesta pogibije jer se čini da su to prepisali s web stranice Veritasa Save Štrbca iz Beograda. Svaki čitatelj vaših novina može to usporediti - radi se čak i o istom formatu.

Što biste generalu Gotovini savetovali u ovom trenutku: da i dalje ostane na ‘godišnjem odmoru’ ili da se preda?

Ne mogu vam reći što bih mu savjetovao, to je zaštićeno odvjetničkom tajnom.”

DA SE NE ZABORAVI

"Politika", 02.08.2001.

KADA JE PLANIRANA VOJNA OPERACIJA U KRAJINI

"ZAGREB, 01.08. - Kada je, u stvari, odlučeno da Hrvatska vojska krene na Krajinu i kada je plan vojne operacije 'Oluja' bio priređen, tema je oko koje se sada lome koplja u hrvatskoj javnosti, a sve je podstaknuto navodom iz haške optužnice protiv Ante Gotovine (komandanta južnog sektora pre, u vreme i posle akcije 'Oluja') iz kojeg proizlazi da je konačni dogovor za počinjanje te akcije pao 17. jula 1995. godine na Brionima, na sastanku Tuđmana s najužim krugom poverljivih saradnika...

Međutim, Janko Bobetko veoma je uvređen tvrdnjama da je tada utvrđen plan 'Oluje', pa sada napominje kako je 'tvrdnja da je tog 17. jula bio početak oslobodilačke akcije Oluja apsolutna laž'...

Iako se u haškoj optužnici protiv Ante Gotovine (kojeg Bobetko u potpunosti podržava, kao i Norca) uopšte ne spominje ko je i kada završio plan akcije 'Oluja', već samo da je njeno sprovođenje konačno dogovoreno 17. jula (a konkretno za-

početa 4. avgusta), Bobetko sada kaže: 'Glavni sastanak je bio taj sazvan povodom mog penzionisanja. Trajao je oko dva sata. Šta su kasnije pojedinci razgovarali, ja ne znam jer sam već bio otišao. No 'Oluju' tada nisu mogli dogovarati, jer je već bila pripremljena. U to vreme snage su već bile spremne za pokret. Svi komandanti su još u junu 1995. dobili naredbu, koja je u mojoj knjizi objavljena, u kojoj je precizirano šta trebaju učiniti. Ostavljeno im je vreme od mesec dana da pripreme jedinice. Dakle, 15. jula, dva dana pre tog sastanka na Brionima, tačno na dan kada sam smenjen - sve je već bilo gotovo. Čekala se samo naredba'.

Iz ove tvrdnje, u stvari, proizlazi da je u hrvatskom državnom vrhu još znatno pre pokušaja konačnih pregovora s krajinskim rukovodstvom odlučeno da se 'problem' sa Srbima reši vojnom silom, a ne kompromisnim sporazumom, pa tako ova upornost Bobetka da dokaže

svoje zasluge može opet Hrvatskoj da donese glavobolje s međunarodnom zajednicom. Dodajmo u vezi sa ovim da zvanično hrvatsko tumačenje otpočinjanja 'Oluje' glasi da je to bila krajnja mera, jer su navodno propali pregovori s krajinskim predstavnicima u Ženevi nekoliko dana uoči početka vojne akcije.

Na tim pregovorima bio je i general Petar Stipetić, koji je navodno Tuđmana iz Ženeve telefonom izvestio da su Srbi odbili ponuđeni sporazum.

Međutim, to nije istina - što ukazuju izjave tadašnjeg ambasadora SAD u RH Pitera Galbrajta koji je prisustvovao tim pregovorima i koji je proteklih godina nekoliko puta potvrdio da su krajinski Srbi tada prihvatili da potpišu sporazum o mirnom rešavanju sukoba, ali je očito bilo kasno jer je Hrvatska vojska već imala naredbu da napadne prostore Krajine. O tome u poslednje vreme više niko ne govori..."

"Slobodna Dalmacija", 22.07.2001.

"ZANIMLJIVA" IZJAVA DIREKTORA BEOGRADSKOG CENTRA VERITAS U BANJOJ LUCI ŠTRBAC BI I MESIĆA U HAG

"ZAGREB/BANJA LUKA — Direktor Dokumentacijsko-informativnoga centra Veritas iz Beograda **SAVO ŠTRBAC** u Banjoj Luci je izjavio da će Haški sud uskoro podići optužnicu protiv generala **Janka Bobetka, Petra Stipetića i Ivana Čermaka**, ali i protiv hrvatskoga predsjednika **Stjepana Mesića**. Prema Štrpčevim riječima, Bobetko će biti optužen zbog počinjenih ratnih zločina u akciji Medački džep iz 1993. godine, u vrijeme dok je general Bobetko bio na dužnosti načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga RH. Kako Centar Veritas neprestano šalje dokumente u Hag, direktor Štrbac na-

da se da će na listi optuženika biti i Stipe Mesić, jer je on u vrijeme počinjenih zločina nad Srbima 'obavljao' najodgovornije državne funkcije u hrvatskoj Vladi i Hrvatskom saboru. Štrbac dodaje da je uvjeren kako će haško Tužiteljstvo do 2004. godine podignuti optužnicu protiv Mesića jer se do tada trebaju završiti sve istrage oko počinjenih ratnih zločina na području bivše Jugoslavije. Direktor Veritasa smatra da bi general Petar Stipetić trebao biti optužen zbog akcija u sektoru Sjever u vrijeme Oluje, kada je prema podacima Veritasa ubijeno oko 700 Srba, a porušen je i veliki broj srpskih

kuća. - Za zločine u akciji Oluja optužnica će biti podignuta i protiv zapovjednika zbornoga područja Knina Ivana Čermaka, koji je dovršio zločine nad Srbima, a koje je započeo Ante Gotovina - kazao je Štrbac u Banjoj Luci. Centar Veritas već duže vrijeme ističe da bi Haški tribunal trebao optužiti vrh hrvatske političke i vojne strukture, a dokumenti ovoga centra redovito se šalju u Hag. Na ovakve navode u subotu Ured predsjednika nije imao nikakav komentar, tek uz naznaku da su ovakva Štrpčeva stajališta već dobro poznata i da to nije ništa novo."